

Prof. dr. sc. SLAVKO PEROVIĆ
(1921. – 2007.)

TEŠKO JE NAĆI DOBRA ČOVJEKA

Devetnaestoga lipnja 1843. umro je u Zadru jedan od njegovih omiljenih i najuglednijih građana, dr. Horacije Pinelli. Kroničar je zabilježio kako je cijenjeni liječnik umro u svojoj 86. godini kao umirovljenik i udovac. Sahranjen je sljedećeg dana na gradskom groblju, a pogrebu su nazočili državni i crkveni dostojanstvenici Zadra, razna društva, škole i mnoštvo naroda iz Zadra i okolice. Za vrijeme sprovoda svi dućani u gradu bili su zatvoreni.

Tako je onda, prije više od stoljeća i po, na vječni put ispraćen jedan zaslužni pater jadertinus.

Šesnaestoga siječnja godine 2007. povijest kao da se ponovila.

U svojoj 86. godini iznenada je umro svima u Zadru poznat i obljubljen, glasoviti liječnik prof. dr. sc. Slavko Perović. Dva dana kasnije, osamnaestoga siječnja, na gradskom groblju u Zadru, ispratilo ga je nepregledno mnoštvo ljudi.

Iznimno dug i plodan životni i radni vijek ugasio se iznenada, gotovo u pokretu.

Vjerujem kako je okupljeno mnoštvo, koje se u posvemašnjoj tronutosti kretalo u povorci za kovčegom, u svojoj veličajnosti bilo usporedivo možda jedino s pogrebom zaslužnom liječniku Horaciju Pinelliju.

"Krv, znoj i suze"

Slavko Perović rođen je u Preku na otoku Ugljanu, 17. veljače 1921. Roditelji su mu bili učitelji, a u rodnom je mjestu završio osnovnu školu. Gimnaziju i studij medicine pohađao je u Zagrebu. Sveukupnu medicinu diplomirao je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu 1947. godine. Kratko vrijeme radi kao liječnik opće prakse koja ga dovodi čak do vruće Komiže. Po završetku obvezatnog staža i rada na

terenu izabran je za asistenta Dječje klinike na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. U to je vrijeme, uz suradnju danskog Crvenog križa, započelo masovno besežiranje i dr. Perović se aktivno uključuje u kampanju cijepljenja protiv tuberkuloze po cijeloj Hrvatskoj. Kao asistent na Dječjoj klinici započinje se baviti stručno-znanstvenim radom. Tako će i svoj prvi rad *Zaštitno cijepljenje protiv tuberkuloze* objaviti u časopisu *Medicinar* 1949. godine, a i u naredna tri članka razmatra učinkovitost i rizike BCG vakcinacije.

Nakon završene specijalizacije iz pedijatrije kod utemeljitelja Zagrebačke pedijatrijske škole Ernsta Mayerhofera i doktora Nike Skrivanelija, dr. Perović neko vrijeme ostaje asistent na Dječjoj klinici, a potom se, na poziv istaknutog zadarskog kirurga dr. Antuna Dreščika i tadašnjeg gradonačelnika Ante Sorića-Goluba vraća u Zadar.

Godina je 1953. i Zadar još uvijek liže ratne rane koje sporo zacjeljuju. Grad je, naime, nakon višestrukih, mahnitih i gotovo iracionalnih bombardiranja devastiran i deficitaran u svim kadrovima, bez temeljne logistike koja krase civilizaciju, počam od komunalne infrastrukture (pitka voda, odvodnja) do stručnjaka svih profila. Ne treba zaboraviti kako je Zadar bio dodatno osakaćen, jer je do pred sam konac Drugoga svjetskog rata dva i po desetljeća bio amputiran od matice zemlje. Dolazak talijanskog okupatora rastjerao je domaće ljude i temeljno opustošio grad. Medicinski kadar posve je nedostatan, poglavito u kvalificiranom srednjem osoblju i liječnicima, i tu mu se, u takvoj sredini i takvim okolnostima, svjestan je toga mladi dr. Perović, umjesto velegradskog svjetla i relativno lagodne i pravocrtne sveučilišne karijere, nude samo pregalački naponi i odricanje ili, churchillovski rečeno, "krv znoj i suze".

Već dotad, prof. Perović, prošao je svojevrstu kalvariju. Studij medicine, kojega je započeo u predvečerje Drugoga svjetskog rata bio je prekidan njegovim antifašističkim i antiiredentističkim angažmanom, te je tako dopao ustaškog zatvora u Petrinjskoj ulici i na Savskoj cesti u Zagrebu i stekao nemilo uzničko iskustvo. Roditelji, otac Krsto, zadarski Arbanas, vrsni učitelj i majka Josipa, prva školovana Kaljka koja je završila učiteljsku školu u Dubrovniku, po kazni bivaju premješteni na Kupres. U tim turbulentnim vremenima pogiba mu dragi brat Ivo.

Iste godine kada se dr. Perović konačno vraća u Zadar (1953.), umire šef dječjeg odjela zadarske bolnice dr. Luka Bezić, a mladi Perović dolazi na njegovo mjesto. Pun mladenačkoga entuzijazma, organizira zdravstvenu zaštitu djece u sjevernoj Dalmaciji, razvija dječji dispanzer i obnavlja dječji

odjel. Kakve su uistinu bile prilike u dječjoj populaciji zadarske županije i u bolnici najbolje kaže on sam u interview-u koji je objavljen u časopisu zadarske medicinske škole "ELIJA" br. 3/1999.: "Sobe su bile zapuštene, drveni podovi škripavi i puni rupa, a ne mogu zaboraviti ni štakore kojih se nikako nismo mogli riješiti. Možete zamisliti sliku djeteta koje noću leži u krevetiću, a ispod njega se šuljaju i njuškaju štakori! Ni majkama, koje su donosile djecu u svako doba dana i noći, nije bilo lako oko srca kada bi ugledale takvu scenu! Nedostatak prostora najbolje može ilustrirati podatak da je u jednoj maloj trokutastoj sobi, koja po svojoj kvadraturi nije bila veća od 2,5 x 2 m, bila smještena šefova soba, administracija, laboratorij i ležaj za najtežeg bolesnika. Događalo se da je na jednom krevetiću ležalo i po troje bolesne djece, nerijetko primajući infuziju, koja je tada i uvedena u Zadru, pa su se stalci za infuzije doimali poput šume jarbola u nekoj pretrpanoj marini... Tada sam bio jedini pedijatar i rad mi je bio strahovito naporan. Nije bilo noći da nisam bio pozivan i po dva puta, usprkos tome što smo se mi i šefovi službi mijenjali u bolničkim dežurstvima. Bio sam kronično neispavan, a jednom mi se dogodilo da sam zaspao vozeći bicikl. Probudio sam se kada sam, srećom, ne baš jako, udario u ogradni zid. Ipak, polako se kretalo naprijed. Izvršili smo tada prvu *lumbalnu punkciju*, počeli davati *infuzije* i to je bio početak napretka, korak prema suvremenoj terapiji i tretmanu malih pacijenata. Radio sam, dakako i izvan bolnice i, malo po malo, smrtnost djece počela je opadati. Međutim, djeca su još uvijek umirala u velikom broju na putu do bolnice ili kad su već bili nadomak bolnice. Pogotovu su Ravni kotari i područje Bukovice, gdje je nepismenost i neukost pučanstva, poglavito žena, bila ogromna, prednjačili u dječjoj patologiji. Smrtnost dojenčadi i male djece, u to prvo vrijeme moga boravka u Zadru, bila je strahovito visoka. Uza sav posao uveo sam svakodnevne posjete novorođenčadi, bez obzira na poziv, što prije nigdje nije bilo prakticirano, osim u Zagrebu. Kako bismo smanjili visoki postotak smrtnosti novorođene djece, utemeljili smo i *perinatologiju*, medicinsku disciplinu koja se, u međusobnoj suradnji liječnika u rodilištu i pedijatara, bavi zdravstvenom skrbi i njegom novorođenčadi. Perinatološku ekipu oformili smo 1954., a godinu dana kasnije objavili smo već i prve znanstvene radove iz tog područja. S ponosom mogu reći da smo nakon Zagreba, ginekološko-porodiljske bolnice u Petrovoj, a prije Splita, Rijeke i Osijeka i drugih zagrebačkih bolnica, mi u Zadru, među prvima imali formiranu perinatologiju. Polako su se počeli javljati prvi specijalizanti i tada je već bilo lakše."

Kazuistika bolesti, posebice ravnokotarske i bukovačke djece, uistinu je raznovrsna i gotovo egzotična u to poratno vrijeme, a "gotovo svaka dječja soba bila je jedinica intenzivne njege". Od hipotrofične i distrofične djece, djece s teškim oblicima rahitisa i anemije, intoksikacija s poslijedičnim teškim proljevima pa sve do fetalnog alkoholnog sindroma.

Uz danonoćni rad dr. Perović se u tim junačkim vremenima utemeljenja moderne medicine u Zadru i golemog javnozdravstvenog angažmana (zdravstveno prosvjećivanje i javno-popularna predavanja, cijepjenje, dijetetika, evidentno smanjivanje smrtnosti novorođenčadi i djece kao rezultat preventivnih djelatnosti, širenje pedijatrijskog odjela i njegovo kadrovsko jačanje, itd.), uspjeva baviti i znanstvenim radom, pisati radove i objavljivati ih. Pisanje je i inače jedna od najtežih, ne samo intelektualnih djelatnosti, a koncentrirati se na tekstualni iskaz nakon iscrpljujućega dnevnog ritma na granici je mogućeg. 1965. godine brani doktorsku disertaciju, zatim stječe titulu primarijusa (1966.), a potom postaje docent Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1966.). Godine 1974. postaje profesor Medicinskog fakulteta u Rijeci, da bi godine 1986. postao i redovitim profesorom Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Osim predavanja studentima medicinskih fakulteta u Zagrebu i Rijeci, predavanja drži i na Medicinskom fakultetu u Splitu. Tih godina usmjerava svoju medicinsku orijentaciju na područje dječje gastroenterologije, hepatologije i nutriciologije, što mu *de facto* postaje subspecijalnost.

Boravio je i usavršavao se na brojnim dječjim klinikama diljem Europe: u Londonu, Beču, Hamburgu, Varšavi i Trstu.

Bio je članom Upravnog odbora Udruženja pedijatara Jugoslavije i član njezina Nadzornog odbora; član Hrvatskog pedijatrijskog društva i aktivni sudionik njegovih upravnih tijela; utemeljio je Ogranak pedijatrijske sekcije Hrvatskog liječničkog zbora u Zadru (26. travnja 1958).

Za redovitoga člana Akademije ZLH izabran je godine 1971., a dva je mandata bio članom njezina predsjedništva i član komisije za stručno usavršavanje.

Godine 1986. imenovan je znanstvenim savjetnikom, a godine 1993. izabran je za člana Senata Akademije Hrvatskog liječničkog zbora.

Od njezina osnutka, godine 1993., u Zadru je izabran za predsjednika nestranačke udruge *Matica Zadrana* na čijem je čelu bio 13 godina, a do svoje smrti njezin počasni predsjednik.

Za svoj stručni rad i društveni angažman dobio je brojna ugledna priznanja i nagrade, među inima tri

nagrade Grada Zadra (1967. za osobni prinos, 1968. za Pedijatrijsku službu kojoj je bio na čelu i 2000. za životno djelo), 1971. nagradu Hrvatske akademije medicinskih znanosti *Pavao Čulumović* za unapređenje medicinskih znanosti, 1985. diplomu Pedijatrijske sekcije Hrvatske, kao i diplomu UNICEF-a 1987., pa 1999. nagradu Hrvatskoga liječničkog zbora "Dr. Vladislav Rakovac" i dr.

Veliki radnik

Iznimno skroman, jednostavan i pristupačan prof. Perović bio je istodobno frenetični radnik, znanstvenik, sjajan opservator i praktičar.

Njegov stručno-znanstveni i nastavni rad te pisani opus uvjetno bismo mogli podijeliti na tri faze. U prvoj fazi u žarištu njegova interesa su preventivna i perinatalna pedijatrija. U drugoj fazi prevladavaju radovi iz područja nutricionalogije, dok se u trećoj fazi, nakon umirovljenja, uz nutricionalogiju posvećuje povijesnomedicinskim temama i društvenokorisnom angažmanu u nestranačkoj udruzi *Matica Zadрана*.

Sam ili u suradnji s kolegama objavio je oko 200 stručnih i znanstvenih radova. Radove s brojnih kongresa i simpozija objavljuje ponajprije u domaćim i inozemnim zbornicima, a ostale članke, stručne uratke i studije u brojnim stručnim časopisima (*Medicinar*, *Tuberkuloza*, *Medicinski glasnik*, *Liječnički vjesnik*, *Saopćenja*, *Arhiv za zaštitu majke i djeteta*, *Jugoslavenska pedijatrija*, *Medica Jadertina*, *Zdravstvo*, *Medicinski glasnik*, *Medicus* i dr.). Bio je koautorom u nekoliko pedijatrijskih udžbenika. Pisac je poglavlja "Bolesti jetre", "Bolesti gušterače" i "Crijevni paraziti" u knjizi *Klinička pedijatrija* (urednici: M. Velisavljev, D. Korać i M. Juretić, 1987.) Između ostalih, kao urednik ili koautor, objavio je knjige *Ugroženo novorođenče*, *Suvremeni aspekti prehrane dojenčadi i male djece*, *Dojenje* (Zagreb: Medicinska akademija Hrvatske, 1987.) i *Akutni dijarealni sindrom* (Zadar: Medicinska akademija Hrvatske, 1988.). Autor je četiri poglavlja u knjizi *Pedijatrija za više medicinske sestre* (urednici: M. Juretić, Balarin i sur). Organizirao je ili bio dionikom organizacije poslijediplomskih tečajeva, okruglih stolova i seminara, poglavito iz pedijatrijske nutricionalogije, a veliko međunarodno priznanje bio je njegov izbor za predsjedavajućeg (*chairman*) jedne sjednice na Svjetskom kongresu pedijataru u Beču 1971. godine.

Deset godina prof. Perović bio je predsjednik Zadarske podružnice Hrvatskoga liječničkog zbora, za koje vrijeme je podružnica bila iznimno aktivna. U tom periodu održano je nekoliko stotina predavanja i referata, pa je Zadarska podružnica HLZ tada

proglašena najboljom u Hrvatskoj. Pripala mu je tako i čast da u dva navrata bude članom i potpredsjednikom Glavnoga odbora HLZ u Zagrebu.

Bio je jedan od utemeljitelja i voditelja Znanstvene jedinice u Zadru, a osim uloge dugogodišnjeg glavnog urednika zadarskog časopisa *Medica Jadertina*, bio je i član uređivačkog odbora *Paediatricae Croaticae* i *Actae Medicae Croaticae*.

Bio je i plodan publicist objavljujući popularno pisane stručne članke za lokalni tisak, jednako kao što je održao niz popularnih predavanja u Zadru i okolici. Prelistamo li samo zadarski časopis *Medica Jadertina*, a bio je jedan od njezinih pokretača, gotovo da nema broja u kojem nije napisao bar nekoliko stručnih osvrtu.

Znatan dio svoga vremena i znanja posvetio je odgoju primalja i medicinskih sestara, a na samom početku svojega plodonosnog radnog vijeka, god. 1948., kao tek diplomirani liječnik, upravo je dr. Perović održao prvo predavanje iz anatomije na ponovno otvorenoj Babičkoj školi u Zadru.

Napose je, kao dugogodišnji član organizacijskoga odbora *Hrvatske proljetne pedijatrijske škole* za liječnike i medicinske sestre u Splitu, bio jedan od njezinih najistaknutijih predavača i djelotvorni edukator. U zbornicima radova te Škole objavio je velik broj radova.

Kao što je spomenuto, područje njegova stručnog interesa, poglavito u drugoj fazi njegova rada u pedijatriji, bila je gastroenterologija, a osobito nutricionalogija. Objavio je velik broj radova i nekoliko knjiga iz te oblasti. Bio je zabrinut što Hrvatska, premda smještena na obalama Mediterana, po prosječnoj potrošnji ribe pripada među posljednje zemlje na svijetu (iza Bangladeša, Rumunjske i Bugarske). Jednako tako, nije se mogao pomiriti s tim da mi kao pomorska zemlja, bagateliziramo našu tradicionalnu mediteransku prehranu, danas i znanstveno dokazano najzdraviju na svijetu, a prihvaćamo pogubni *fast food* koji naše krajeve preplavljuje poput najstrašnije epidemijske pošasti. Godine 2000. tiskana mu je, za nas iznimno vrijedna knjiga *Prehrana ribom u zdravlju i bolesti*. Ona je logičan slijed autorovog prethodnog bavljenja ribom u prehrani djece i niza radova objavljenih na tu temu. Bio je ponosan i upravo razdragan, jer je naslovnice te knjige, kao i naslovnice kasnije objavljene zbirke njegovih čakavskih pjesama *Litrati* uredila mlada, talentirana dizajnerica Dora Bilić, njegova unuka.

Prof. Perović bio je 35 godina šef Pedijatrijskog odjela Zadarske bolnice koji je pod njegovim rukovođenjem prošao brojne faze stručne (otvaranje subspecialističkih odsjeka) i tehnološko-tehničke modernizacije. Odgojio je niz specijalista pedijataru, te utemeljio prvu perinatološku ekipu nakon Zagreba.

Zanimljiv je detalj kako je pri kraju svog službenog radnog vijeka dr. Perović pomogao da se novi Dječji odjel zadarske Bolnice projektira i digne po najnovijim zahtjevima struke. Novi odjel Pedijatrije svojom izdašnom donacijom izgradio je ondašnji SAS (1987.), koji je pod rukovođenjem gospodina Stanislava Antića izrastao u jednu od najpropulzivnijih i najuspješnijih tvornica u bivšoj državi. Dr. Perović je, prije početka gradnje, došao na ideju obilaska nekih novih dječjih odjela u zemlji i inozemstvu. O svom je trošku boravio u Grazu, Frankfurtu, Fuldi i Trstu, te obišao četiri dječje bolnice u zemlji. Najfunkcionalniji i najbolji učinio mu se dječji klinički odjel u Fuldi. Zahvaljujući bliskoj rodbinskoj vezi s pedijatrom, doc. dr. sc. Mrakovčićem, uspio je ishoditi kompletnu knjigu nacrti od glavnog inženjera dječje klinike u Fuldi. Ustupljenu projektnu dokumentaciju predao je arhitektu Plaviću, koji je zadarski Dječji odjel projektirao sukladno onome u Fuldi. Taj je odjel prema propozicijama morao imati i podrum, a upravo će taj dio zgrade pod zemljom odigrati presudnu ulogu skloništa i bolničkog odjela za vrijeme Domovinskog rata.

Vrstan suradnik

Imao sam čast i povlasticu posljednjih desetak i nešto godina povremeno blisko kontaktirati, nekoliko puta biti suradnikom i sudjelovati na jednom znanstvenom skupu s cijenjenim i dragim profesorom Perovićem, za kojeg mogu reći da je bio gotovo institucija!

Bio sam nazočan kada je sa skupinom entuzijasta i istomišljenika utemeljena nestranačka građanska udruga *Matica Zadrana*. Bilo je to vrijeme Domovinskog rata, još jednog u nizu razaranja Zadra, a dr. Perović je na osnivačkoj skupštini 6. svibnja 1993. Zadar nazvao Feniksom Mediterana. I protiv njegove volje on je jednoglasno izabran za prvog predsjednika. Upravni odbora Matice Zadrana pokrenuo je brojne inicijative i akcije, od dobrovoljnog darivanja krvi, pomoći djeci i stradalnicima rata, do akcija organizacije školstva u ratnim uvjetima (glazba, poezija, likovna djelatnost), organiziranja tribina i večeri poezije, karnevalskih fešti itd.

Godine 1995. Medicinska škola *Ante Kuzmanića* započela je svoju izdavačku djelatnost, te smo tom prigodom pripremali materijale za obilježavanje 175. obljetnice zadarske Primaljske škole. Profesora Perovića zamolili smo za suradnju u radu na monografiji. S oduševljenjem se odazvao i sudjelovao u tom projektu kao koautor, sa zanimljivim prikazom o uglednim nastavnicima i ravnateljima te značajne zdravstveno-prosvjetne ustanove.

Kada se 1996. u Matici Zadrana dogovarala strategija građanskog ekološkog prosvjeda i borbe protiv projekta izgradnje termoelektrane na ugljen na području zadarske županije, prof. Perović dolazio je na svaki sastanak, dajući nam zdušnu podršku.

Godine 2005. prigodom organiziranja zadarskog simpozija *Dani povijesti medicine – dr. Roman Jelić*, prof. Perović se radosno uključio u rad organizacijskog odbora i napisao sjajnu interpretaciju Jelićeva rada o zadarskom nahodištu.

U vrijeme Domovinskog rata, dok su se brutalni napadi na Grad smjenjivali s tjeskobnim tišinama, u zadarskom *atelieru Benini*, tom ljupkom žarištu duhovne opstojnosti, dišpeta i optimizma, ne jednom prof. Perović čitao je svoje čakavske stihove. Kao istinski poklonik umjetnosti i ljepote, primjerice, Van Goghove "ekstatične palete", u istom je atelieru izložio svoj studiozni medicinski pristup genijalnom slikaru-amateru, gdje je patografski pokušao prikazati i protumačiti bit njegove bolesti i patnje, ali jednako i ukazati kako je Vincent van Gogh bio veći čovjek i slikar negoli bolesnik (rad tiskan kao poseban otisak nakon izlaganja na VIII. seminaru Proljetne pedijatrijske škole u Splitu, 1990.).

Povijest medicine također je njegova velika ljubav, no posvećuje joj se poglavito u svojim umirovljeničkim danima. U mirovinu odlazi 1987. godine, ali, kao što je i sam govorio "ako sam penzioniran, ja nisam umirovljen", te nastavlja s brojnim aktivnostima. Nedostavno bi bilo kazati tek kako je on svoje umirovljeničke dane osmislio stalnim bavljenjem strukom i ostajanjem u njezinoj matici, ne prepuštajući se tek pasivnosti i rogoborenju koje prirodno dolazi s nanosom godina, već treba naglasiti kako je prof. Perović to radio i kvantitativno i kvalitativno u začuđujućem opsegu, te kako je pritom zadržao punu vedrinu duha i mladenačke znatiželje, pa je do samoga kraja svojeg života mogao biti svijetlim primjerom kolegama svih generacija. Zadivljujuća je vitalnost i energija kojom se prihvaćao novih projekata, ne posustajući i neprestano polučujući nove rezultate.

Nerijetko se liječnici koji su objavili brojne znanstvene i stručne publikacije iz svojeg područja rada, nakon umirovljenja okreću povijesti medicine. Maratonski rad u aktivnim godinama ne ostavlja puno vremena za ovu granu medicine, ali u mirovini taloženje iskustava i sabiranje, želja da se, ako je već tijelo pošteđeno žestokog dnevnog ritma, ne umirovi i sam duh, rezultira interesom prema povijesti. Prof. Perović objavio je nekoliko zapaženih radova iz te oblasti, među inima studiju o zdravstvu na otoku Ugljanu, rad o istaknutom prečkom liječniku Ivi Marčeliću, zatim o velikom doktoru Boži Peričiću,

najuglednijem dalmatinskom liječniku na prijelomu 19. u 20. stoljeće (rad *Život i djelo Bože Peričića* objavljen godine 1992. u br. 2 Plivina časopisa *Medicus*), te o prvom opstetričaru i perinatologu u povijesti, Soranu iz Efesa. Rad je tiskan u dvobroju 3-4 *Medicae Jadertinae* za godinu 2005., i mislim kako je to njegov posljednji za života objavljen članak. Zanimao se i razvojem pedijatrije i zdravstvene zaštite u Hrvatskoj (napose u Dalmaciji), a godine 1988. u *Liječničkom vjesniku* koautor je opširnog rada *Razvoj pedijatrije i zdravstvene zaštite djece u SR Hrvatskoj do 1960. godine*. Godine 1999., zajedno sa šibenskim neuropsihijatrom, Stjepanom Sirovicom, uredio je i bio koautorom *Zbornika radova o životu i djelu doktora Bože Peričića*. Pisao je i o *Povijesti sastanaka dalmatinskih pedijatara* (Knin, 1997.), ali i o *Zadarskim liječnicima u kulturnom i umjetničkom životu* (Med Jad 1978.), kao i o *Liječnicima, posebno pedijatrima u slobodno vrijeme* (Paediatr Croat 1996).

Fascinantna su bila njegova predavanja na skupovima. Daleko od hladnog i odmjerjenog izlaganja znanstvenika, govorio bi dinamično, zorno; svoju bi misao predočavao gotovo na rubu drame, u čemu je zasigurno nemalu ulogu igrala njegova kaljsko-arbanaška genska poputbina. Vlastitom bi tekstu udahnuo dodatnu živost i u trenutku samog izlaganja kreirao bi temu predstavljanja.

Litrati

Slavko Perović bio je pjesnik i umjetnički fotograf i, kako je sam govorio, poklonik ljepote.

Svojim fotografskim uradcima s naglašeno intimističkom gamom i finom metaforikom sudjelovao je na brojnim, najčešće skupnim izložbama (oko petnaestak, od 1958. do 1999.). Zbog vrsnoće svog fotografskog opusa nije ga mogao mimoći ni almanah "Povijest hrvatske umjetničke fotografije" gdje je smješten uz utemeljitelje Zadarske škole fotografije, braću Antu i Zvonimira Brkana, te Josu Špralju.

Bio je aktivni član Matice Hrvatske.

Godine 2004. izdao je zbirku čakavskih pjesama i umjetničkih fotografija "Litrati".

U napornom i nadasve odgovornom okružju bolničke svakodnevice, strpljivo posvećen pacijentima, stručnom radu i praćenju modernih pedijatrijskih medicinskih spoznaja, stih i precizno oko *camere obscure*, bile su mu povremeni bijeg i utočište, opuštanje u ljubavi, povratak milim toponimima djetinjstva, insularnom mikrokozmosu.

Kreativna identifikacija, kratko ali slatko uranjanje u iskon, u osobno prapočelo.

U svojim *Litratima* pjesnik Perović je višak emocija i one topline za običnog čovjeka što ga je desetljećima ucjepljivao i u svoje male pacijente pretopio u lirski čakavski idiom.

Litrati, sretno lirsko oknjiženje pjesničkih i fotografskih uradaka dokazom su nadasve kako doktor Perović nije zatvorenih očiju prolazio kraj trenutaka sreće i topline, skromnog bodulskog života, trudom pretrpanog, feštama ovjenčanog. Upijao je te mirise, blagoglasje i blagozvučje kaljske i prečke čakavice, usisao je samu esenciju otočkoga bića i krajolika u mediteranskom ozračju, ono šaljivo, peckavo, uz dozu blage ironije što svagda želi relativizirati i životnu radost i njegovu muku.

Elan vital i altruizam

Bio je i čovjek glazbe i sporta. Svirao je violinu i saksofon, volio klasičnu glazbu i džez, pjevao u Zboru zadarskih liječnika. Već u Zagrebu započeo je igrati košarku. Bio je ne samo pravi *tifoso*, već i klupski liječnik, a ponekad i član uprave košarkaškog kluba *Zadar*. Iz Zagreba u Kali donio je prvu nogometnu loptu i teniski reket. Nogomet je igrao već kao dijete, ali poslije najčešće u liječničkoj momčadi Zadra. U tenisu je 1948. osvojio titulu prvaka Zadra, a nenadmašan je bio i u ronjenju i skokovima u vodu. No, osim toga ribolov, jedrenje i turistički biciklizam njegova su velika ljubav.

Elan vital prof. Perovića oduvijek, ali i svih godina njegove mirovine, bio je zadivljujući. Ujutro u bolničkoj knjižnici, poslijepodne na košarkaškoj utakmici, navečer na otvaranju izložbe ili na kakvoj tribini, a između toga još puno čitanja, pisanja, liječničkih pregleda, savjeta, vožnje na biciklu i razgovora s ljudima.

Dan je, znamo, kratak, kako je čovjek sve to stizao?

Duboko sam uvjeren kako je Slavkom Perovićem ravnalo snažno etičko načelo, zadivljujući senzibilitet altruizma, nutarnji zov da bude dostupan svima u gradu i njegovoj okolini i upravo to činilo ga je tako jedinstvenim.

Tako običnim i svakodnevnim, a tako dragocjenim. Tako samorazumljivim, po svojoj sućuti i empatiji, a neponovljivim.

Dobar čovjek – atavizam koji izumire

Kada se govori o doktoru Slavku Peroviću kao požrtvovnom pedijatru treba imati na umu jednu zanimljivu činjenicu iz njegova života. On je s obitelji stanovao u prizemlju stambene zgrade smještene uz morsku obalu (tzv. "žuta kuća", tik do uprave

zadarske "Elektre"). U obližnjoj garaži držao je mali Volkswagen (popularnu "bubu"), a uz mol na žalu vezan brod ("kaić"). Ako bi ga neki zabrinut i obeshrabren roditelj s obližnjeg otoka zazvao u bilo koje doba dana ili noći radi bolesnog djeteta, smjesta bi sve ostavljao, palio motor i kaićem hrlio prema otoku. Ako bi sličan poziv došao iz grada, za tren je bio u garaži palio "bubu" i brzao k malome pacijentu.

Takav kakav je bio (on kao da nije tek interiorizirao Hipokratovu zakletvu, već je s njezinim etičkim načelima valjda bio rođen!) Perović je poznat brojnim naraštajima Zadrana koje je kao djecu uspješno liječio, tješio i u bolestima hrabrio njihove brižne roditelje. Kao što su idealizirani književni likovi liječnika, primjerice dr. Martina Arrowsmitha nobelovca Sinclaira Lewisa, ili kao što su požrtvovni liječnici iz Croninovih romana postali arhetipovima ljudske humanosti, etike i znanja, tako je dr. Perović za zadarsko i šire okružje postao sinonim za iscjelitelja, znanstvenika i prijatelja, čovjeka dobra srca koji će se u svako doba odazvati na poziv i po sunčanom danu jednako kao i po olujnoj noći, pružiti pomoć bolesnom.

Tek sad kad nas je zauvijek napustio osjetit ćemo prazninu koja će se otvoriti.

Jer dobrog stručnjaka još se može naći, ali uz to i dobrog čovjeka – rijetko! Dobar čovjek danas doima se gotovo atavizmom, nečim što u svijetu konzumerizma, egomanije i potrošačko-grabežne površnosti izumire kao vrsta koja evolucijski više nigdje ne pristaje. Pa ipak, svi osjećamo koliko nam je još uvijek potrebna ljudska toplina, osmijeh na nečijem licu i iskrena riječ! Shvaćamo to, nažalost, tek kada nas zauvijek napuste topla srca poput doktora Perovića.

Ta se empatija očitovala u načinu kako je slušao i gledao sugovornika, u njegovim brzim, kratkim, sadržajno-sugestivnim komentarima, u odobravanju, dopunjavanju, ili kritičkom odmaku, u iskričavosti njegova živoga duha. Bio je i ozbiljan, temeljit čovjek, a opet i pun nekog ludičkog nadahnuća koje je plijenilo. Nije kalkulirao, igrao je na prvu loptu, odmah bi kazao ono bitno, nije se nepotrebno dugo zadržavao na jednoj stvari, kretao bi dalje, nosilo ga je to i držalo u stanju neprekidne živosti i mladosti i u njegovim poznim godinama. To je tajna njegove osobnosti, to je ono perovićevsko u njemu.

Bio je slobodan čovjek, veliki emotivac čistog srca, spontan, žovijalan, žvelt, životno uvjerljiv.

Resila ga je osobina da je imao nešto dječje u sebi – sklonost čuđenju i divljenju, spontanost, potrebu da drugome iskaže zahvalnost i priznanje ... i gotovo poput djeteta bespoštedno je razasipao darove svoje bogate i tople duše.

Ima li danas još takvih ljudi kao što je bio prof. Perović? Ne znam, ali bojim se kako je on bio posljednji Mohikanac one sorte ljudi koji su pripadali svakom čovjeku podjednako, bili zajedničkom baštinom. Posljednji Mohikanac životne vedrine, duha, čovjekoljublja i mediteranskog timbra po svom temperamentu i načinu življenja. Svijetlio bi gdje god bi se pojavio.

Krećući se ulicama Zadra na svom već legendarnom biciklu, promovirajući tako istodobno i zdrav život i ekološko ponašanje u skladu s paradigmom o potrošivosti Zemlje, bio je idealan lik sveprisutnog liječnika dobrotvora koji je, osim svojim brojnim aktivnostima, potporama i društvenom angažmanu, kružio u usmenom kazivanju njegovih sugrađana svih naraštaja. Bezbroj puta čuli smo o njegovim liječničkim i ljudskim potezima u nebrojenim pričama.

Njegova posthumna egzistencija zasigurno će jednim svojim dijelom opstati upravo u tim pričama koje će se nastaviti usmenom predajom, baš kao što se nastavila i ona o liječniku s početka ove priče – doktoru Horaciju Pinelliju. Ona druga, živjet će u djelima što ih je iza sebe ostavio.

I na kraju, bilo bi lijepo kada bi uskoro, bez kalkuliranja i kunktatorstva tipičnog za našu sredinu, njegovo časno ime zasjalo na zgradi Pedijatrije zadarske bolnice i kada bi jedna zadarska ulica bila nazvana njegovim imenom.

Mirko Jamnicki Dojmi

